

نړۍ مانیا و سړکوکچکی قهران ... هېڅه به رزنجی

له هېڅووکډا سړک بابۍ تی سړک و هېستیار شق قام و ماسمیدیای
نړۍمانی داگیر کردوو. پېنابېران و کښکښکانیان و پرسی
نښتگراسیې و دابېکردنیان، کښېران، بېچوونک مشومۍ لېسېر
دکړت، دېت نړۍمانیا دې بېتې وېتې کښېران و باسی سېدېمیش
اسیسزم و شکستی نښتگراسیې.

نړۍمانیا بېو هېکوتې جیوسیاسیۍ هېتې لېناو دې نړۍوړوپادا و
وېک چوارمین بېهزترین دېوتې تېابووری جیهان، لې مېژووی خېدا
کښمجار وېک نېستا لې قهرانی و سیاسي و دېلېماسی لېسېر ناستی
نړۍوړوپا و جیهان کاتې بېسېر بردوو.

لېگې فېرېنسا، وېک گېورېترین وېتې دراوسې و دېستی ستراتیژی لې
یېکېتې نړۍوړوپا و گېلې بوارې دیکې ژیان دا. لې هېووکډا لې
سیاسۍ تې بېرگری و سیاسۍ تې دراو دا کښکښ نېوان بېرلین و پاریس
گېورې. نړۍمانیا بې زگارکردنی نړۍوړوپا، نایېوت بېرکې
نویدکښی پاریس/ ماکرېن وېک خېقبوې بکات. ئاخر فېرېنسا هېمیش
دېست پېشخېر و بېرې بزافې سیاسي نړۍوړوپا بوو. ماکرېن هېمیش
خاوندې بېرکې و پېشنیاز و نېجندای مړیې بې نړۍوړوپا، هاوکات
بې پیادکردنی بېرنامېکښی پېویستی بې پشویوانی سیاسي و دارایې
نړۍمانیا هې.

نړۍمانیاش و تېدېگات، کېوا چ فېرېنسا و چ بېشکې تری جیهان
چاویان بېیوتې گیرفانی وېتېکې. نړۍ لې کاتېکدا کې نړۍمان
بېو ناسراون کې گېلې بې پارېز و هېستیارن لې دېست برد بې
گیرفانیان و گرتنې نړۍستې بېرپرسیارۍ تې دارایې هېچ کس و لایک.
ئاخر نړۍمان هېر فېرې کښکښکښ لېژې بېرهېم بهنې و بېفرېش
و قازانچ بکات و گیرفان و خېزېنې پې بکات، نېک بې پېچېوانېو
دېست بکات بې گیرفانیدا.

فېرېنسیېکښ لېم بارېدا دېن نړۍمانېکان نړۍمانیان بېهېواسراوی
بېجېهېشتوو. بېتایېتې دواي دامېزراندنی پېسکې و وېک بېرتېکېک
بې زیاتر بېتهنېانی نازادی سیای و رېبازی و تابووری و
زگارېوون لې هېژموونی نړۍمېریکا. لېگې وېتې پېلېنیا وېک
هاوسېکې گرنګی نړۍمانیا و بوونی مېژوویکې هېستیار لې نېوانیان

دا. کښکښکښ بڼرئ نجامی نریکبوونډوئی ئمان لگډو رووسیادا و
لډرچاونډگرتنی بڼرژوونډی پلنیا لډم مډدانډا.

بڼتایبڼتی اکښانی بڼری گازی رووسیایا، لډسڼر هڼژماری بڼرژوونډی
پلنیا و بالتیك Pipeline Nord Stream 2 لډتک یډکڼتی ئوړوپادا
کډ گوايډ دډوډتکډی دیموکراس و یاسایي وکډ ئمانیا بڼ
بڼرژوونډی خډی پښشلی بڼماکانی رډکډوتنی یډکڼتی ئوړوپا دډکات.
ئمښ بڼو واتیایي ئمانیا لډهډوئی ئوډایي هڼرچی بو و بخوازم
و لډبڼرژوونډی بڼت ئوډ دډکات. بڼ ئوډی گوډ بداتډ بڼماکانی
رډکډوتنام و دډستوورکډی برکسل.

بڼ نموونډ نریک بوونډو لډ چین. لډگډو ئمانریکا لډ بواری بازرگانی
و وز و ناتډا کښکښی هډی، چونکډ ئمانریکا داوای یارمڼتی مادی
زیاتری بڼ ناتډ لډ دډکات بڼ بواری بڼرگری و دډی بازرگانی
ئمانیا یډ لډگډو رووسیادا و دډو پډویستډ لډسڼر ئمان
مڼرچکانی بازرگانی قبو بکات. هڼروها گډرکډ ئمانیا لډ ئاستی
نډودډو تیدا ئرکی زیاتر بختډ ئستډی و بڼ قورسایي ئابووری و
سڼربازی و یاسی خډیو بڼتډ مډدان و بڼهیچ بیانوویکډ
ووداوکانی مڼژوو و خډی نډزډتډو لډ بڼرپرسیارډتی. ئمان لډسڼر
ئاتی ئوړوپا هڼمان داخوازی فڼرڼنساډ.

بڼشکډی ئمان باسانډ بیرکډی ناو کتډبی نوئی نووسڼری دیاری
ئمانیا Christoph von Marschall بڼناوی: ئمان چی دیک لډ جیهان
تڼناگډین.

ئژنامی تاگډشپگل ئمان ناویشانډ یان بڼگډی کډی ئمان کتډبی
کردډتډ باس و بابډتکډی سڼرنجراکډش و بڼندډش هڼمان بیرکډم کردډتډ
هڼوډنی ئمان وتارډ.

لډ دواي دیداری یاخود بانگهښتنی پڼتین بڼ ئمانیا و دیداری
مڼرکل لډ ۱۷/۸/۲۰۱۸ دا، بڼشکډی زڼری ئمان کښشانډ سڼریان هڼدا و
زڼق بوونډو. چونکډ پڼتین داوا لډئمانیا دډکات پڼنا بڼر
سووریډکان واندی سوری بکرڼنډو رووسیایا خډیشی ئامادی هڼموو
هاوکاریډکډ لډم مډدانډا. ئمان پڼشنیاز لډ نډوډندی حیزب و
کډسایډتیډ ئمانیډکان دا ووبډووی شډپلک لډ خډی توند
بڼو، چونکډ ئوانډ پڼیان وایي ئمان هڼنگاو کتومت دډکاتډ
هاوکاری و پښتیوانی پښکډشکردن بڼ ژڼمی ئسډدی خوډناوی و بکوژی
هڼزاران هڼزار کډس.

هاوکات بۆلگى زېر لى دىستېکانى ئۇئاوايان بى تايىت بىم پلان و نىخشىيى ئازى نىيى. ئىم دىوگى سىنارىيىكى، چوڭك رووسيا باش دىزانى ئىسەد پىويستى بىيارمىيى و دىبىت پىناھىندىكان بگىنىنى بى ئاودان كىرنى وىات. سوورىاش ئامانجى هاتىتىدى ، كى لى ۳۰ مىلىن سوورى ۱۰-۱۵ مىلىنى باشى بىدى خى بى بىمىنىتى و ھىر قازانجىتى.

بىندى باوگى وايى كىوا بى شىپىل ئوي خىكى سوورىا بى پىنا بىرى لى ئىوروپا، ھىر لىسەرتاوى سياست و ستراتىژىك بوو، خودى رووس ئىندازىار و نىخشىيى بى كىشا بوو ، ئىسەدىش جىبىجى كىرە. ئىمىش مانى وانىيى، خىكىكى نىيى بىووت لى و شىكى ھى بىت و ياخى بىت، نىخىر ئاخىر ئى و رىزانى واتى پىش ۳-۴ لىمى و بىر ئىزانى لى سوورىا نىزىكى ۳۰۰۰ ھىزار پىساپىرت بى ھاوگىتى سوورى دىردىھات. ئىمىش بوو رىكىردى گىور لى دىوگىكى پىلىسى وىك سوورىادا . سوورىا لىم رىگىيى و داھاتىكى باشى دىست كىوت و ھىر ھاوگىتىيى كىش تىوانى پىساپىرت بى ئاسانى بىدست بىھىنى و بى ساناش بىر و ئىوروپا مىلى رىگا بگىتى بىر .

ئاخىر بىشوىيىكى زېر خىرا و سىير ، سوورىا دىرگى بىدست ھىنانى پىساپىرتى كىردى و سىرسورھىنىرانى دىرفىتى ئىشتىنى خىكى فىراھىم كىرە. ئامانجى رووسىياش لىم پلان و نىخشىيى، سىرقا كىردى ئىوروپا بوو بى كىشىيىكى نوو، تاوگى كو ئى و گىوشارى توند و ھىشانى لىسەرى دروست بوون، بى بىنى شى و كىشىكانى داگىركىرن و ھىرا لى قىرىم و ئىكرانىا لىبىر جىھان بى تايىت ئىوروپا بىرتى وى.

من لىم مىاندا، تىنھا تىشكىك دىخىم سىرباسى سياستى پىنا بىرى ئىمانىيا، ئىستا بارودىخ سىبارت بى پىنا بىر بىجىركى تر ورسوو او. ئىمانىيا پىشوازى لى ژمارىيىكى زېر كىرە و تا ماوگىكى باش دىرگى سىنوورىكانى بى واپىي بىيان ھىشتى وى. لىم ئىگىيى و ژمارىكى زېر و بىرچا و لى پىنا بىر بى تايىت وورى هاتى ئىمانىيا . ئىم ھىوگىستى حكومتى مىركىل، بوو كىش بى ناوخى ئىمانىيا و تىواوى ئىندامانى يىكىتى ئىوروپا .

بىپى سىرژىمىرىيىك ۴۳% ئىوگى هاتى تى ئىمانىيا و تىمىيان لى خوار ۱۵ سىپىيى وى. كى بىتىكى ۹۶% لى خوار ۴۰ سىپىيى وى. ئىمىش دىستىكتىكى مىرىيى گىورىيى، بى وىاتى رىژى مىندا بىزىر كىم و بى ھىزاران ھىزار دامودىزگا و سياستى خى ھىي، زىرىنى ئىمانى

بکات کوئی دہووت، یاخود له بازاره کارکردن دا بیانخاته گڼه به پرکردنه وای ناتواویدکانی خیان.

له پوه اوږزی هېوونی هم هېموو به گانېده، جارجار له ره و له و ووداوی نابجه و ناخه وو بدات، له هم هېچ له بایخ و سېنگی سیاسه تی ستراتیژی نه مانیا کهم ناکاته وه. به کورتی و کرمانجی له مام نه ده، هر نه مان براوید. هېهت ناکره به نه هېستی مردهستی و کاری مرپی له ناو نه مان دا نیی، یاخود نه مان شتی وای له دست نایته، له به هېموو خوښنده وه و په وړه که هم خا ته و او کز و سست و لاواز.

نه مان واته که دواي یابان مه یلی دژ مندا یان هېه به ره خه ریکی فېرېوون و کارکردن. به هېه په نابېرانه وه باری ئا بووریان زه پوژاو ته وه و قازانجی سا نه یان زیاده کردو له هېمووی گرنه نه وه ئه ستای نه مان ته وه له ژیان دا ماون ، زه رینه یان نه وه سېردم و پاش جه ننگ و پیر و په که و ته بوون و په ویستیان به خزم ته . نه وه تا حکومتی مه رکله واته که وک ئه لبانیاه خله که دهن به خزمه تیان به ئیمتیازه کی زه گران .

زه ره پیش له فووتان رزگاری ده ته چونکه مندا یی نه مان له ئاسته کی تر دایه و هر خه ریکی خوښندنې زانکه و باه ترن. بازاره ئیش به گېرمی پوژاو ته وه و له دواي په گرتنه وه نه مانیا وه، سېردم می وا زه ین نه هاته ته ئاراه.

له لایه کی تر وه په نابېر دیپلرته ده که نه وه. به تایدته به نه لبانیاه و که سه ف و مه که ده نیاه و نه فغانستان و گله له واته تانی دیکه ئه وروپای نه ژه نه هات، له گڼه نه و شدا که وا فېری زمان بوون و له هېوه یی خه دامه زرانده دا. له ئاستی دا، که سېر له م سیاسه ته دوو فاقیه د رناکات. وک باسی ده که نه وه یی مافی مان وه په ده به خشن، گره که فېری زمان بوو ته و خه ریکی کار ته و باج بدات و خه دامه زرانده ته ، ده نه ئه وانی تر هېموو نه وانه ده که نه وه. واته په نابېران له به ژنیان ده دن و باش به خه یان گل ده ده نه وه و ته مه و ته و زله کان به ده وه و نه و شوښنه یی له وه هاتوون یاخود به نه ردوگاکانی بولگاریا و نه لبانیاه و ئیسپانیاه. که واته نه وه به سېرچوو، خه که بیه و له سېر سېال بژی. په نابېرانه یی هېموو به نه وه یی مافی مان وه و و رگرن، ده ست به کار بوون. به شکه کی که می خه سېرمایه یی له گڼه خه یدا ه نه وه و له ره خزمه تگوزاری ده کات، به تاته له بواری جه شته نه و کردنه وه دووکانی شیرمه نی فرشته دا. نه وه

تریشی ناچارا هه ر کارهکی په بسپهرن ، با بواری خه یشی نه بهت، گهرهکه بیکات.

ئههمان چاویان بهیوت ته سامانه مرهیهکه، به خه شگوزهران کردنی زیانی خهکی خهیان و هه بهژاردنی باشهکان به بازارهی کاری ناوخهیان سه ره وخته سه رهقههی چاپکردنی ئهم به بهته بهووم، میدیاکان راگه یاندنهکی نوهیان بلاوکردهوه، که گوایه پهویسته په نابهر به سههک خزمهته بکات، له بواری خزمهتگوزاری گشته یاخود له وهزارهته بهرگریدا.

ئههم ناوههکی سیاسهته وهرگرتنه په نابهره، با بهشهکی گچکهشه پهیوت نده به ههسته مرهیهی و هه زگرتنه بهته له مافی مرهقه و گوزهراندنی زیانی استهقهینه بهته له سایهی سیستههم دیموکراسیهکان دا، ئههمانیا به نمونه . بههم له بندهته تدا ماستهکه به موو نیه.

۲۸/۸/۲۰۱۸